

Dinsdag 12 oktober 1915 – ochtendeditie

Geïnterneerden.

Gisteren zijn te Delft 50 geïnterneerde Belgische studenten aangekomen, die de lessen aan de Technische Hogeschool zullen volgen. In het gebouw de Tent, in het Agnetapark, zijn zij voorlopig ondergebracht.

Te Beegden (Limburg) zullen op de mandenfabriek van de firma Simons & Co een twintig geïnterneerde Belgen werkzaam gesteld worden.

Wederopbouw in België.

De heer W. A. Van der Veen, voorzitter van het Land- en Tuinbouwcomité te Antwerpen (onder het erevoorzitterschap van de consuls-generaal der Verenigde Staten van Amerika, van Nederland en van Spanje), heeft in een persgesprek een en ander medegedeeld betreffende de arbeid ter voorbereiding van de heropbouw in België.

De heer Van der Veen wees er op, dat dit vraagstuk, waarover niet het minst in het buitenland, merkwaardig veel gesproken en geschreven wordt, verre van eenvoudig is. Als slotsom worden er comités gevormd, die zich voorstellen de zaak in studie te nemen. De Duitse overheid ving in september 1914 reeds aan met een onderzoek, waarover door Geheimrat von Falcke rapport werd uitgebracht. Sindsdien is er nog heel wat meer verwoest en heeft men in België onder leiding der beste Belgische krachten zich onophoudelijk bezig gehouden met het behandelen der goederen die de wederopbouw betreffen.

Deze energie is een gelukkig verschijnsel, getuigende van een vitaliteit in het Belgische volk, dat over de puinhopen en de ellende

heen in de toekomst ziet en daar in het onverwoest geloof aan eigen ras en traditie de dierbare scheppingen der vaderen ziet herrijzen in nieuwe glorie en heerlijkheid.

Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat zich in de beschouwingen veel emotie mengt. Men heeft veel vergaderd en geredeneerd, met in hoofdzaak dit resultaat, dat men nu althans weet, waarin men onderling overeenstemt of verschilt en inziet, dat de zaak zelf moeilijk is en ingrijpt in de sociale, economische en bestuurstoestanden.

De juridische kant der zaak is ingewikkeld en administratief; de esthetische kan worden gezien uit historisch en uit modern gezichtspunt. Er doen zich verkeers- en sanitaire kwesties voor, waarbij zich gevoelens voegen van traditie en nationaliteit bij het publiek, vooral in deze dagen sterke krachten, die evenzeer ontzien moeten worden als de godsdienstige inzichten, welke zich soms heftig kanten tegen de verplaatsing van een kapelletje, dat eeuwenlang een sta in de weg is geweest.

Bovendien vinden plaatselijke autoriteiten vaak, dat zij vaak best in staat zijn de zaak tot een bevredigende oplossing te brengen door onderlinge schikkingen in eigen kring, terwijl beroeps- en amateuresthetici daarvan luidkeels schande roepen en de zaak van hoger af geregeld wensen.

De heer Van der Veen herinnerde eraan, dat hij er reeds bij een bespreking in kleine kring verleden jaar in december op had gewezen, dat nuchterheid en soberheid eerste voorwaarden zijn voor het bereiken van een overzicht der aangelegenheden en had getracht aan te tonen, hoe dwaas het is een verstrekkende invloed toe te kennen aan inzichten, die door onderling geschil zichzelf krachteloos maken.

Welke zijn nu de belangen, waartussen overeenstemming moet worden verkregen en op welk terrein?

Allereerst waren de verkeerskwesaties aan de orde bij de besprekingen, dan de sanitaire aangelegenheden, vervolgens de eisen der kunst, waarbij de belangen der eigenaars en bouwers met elkaar in botsing komen. Men erkent die belangen te moeten ontzien, wil men de gelegenheid openen, vroegere welvaart te herwinnen.

Velen nu zijn eenvoudig onmachtig weer op te bouwen, personen, doch ook gemeenten. Industrieën zijn verwoest, werkkrachten hopeloos verdreven; gehele klassen der bevolking zullen op vele plaatsen geen bestaan meer kunnen vinden. En ook fabrieken zullen, indien al herbouwd, over niet genoeg kapitaal beschikken, om woningen te bouwen voor het personeel, ook al omdat, zoals menig fabriekseigenaar aan de heer Van der Veen mededeelde, het zeer de vraag zal zijn of zijn industrie er in zal slagen zich er weer bovenop te werken na de oorlog (nu zijn werklieden in het buitenland geholpen zijn aan geld om daar een bedrijf te vestigen).

Daarom zal de bouw van arbeiderswoningen een riskant bedrijf zijn, en juist bij het bouwen van deze kleine woningen dient, zegde de heer Van der Veen, met sanitaire eisen zorgvuldig rekening te worden gehouden, hetgeen de moeilijkheden nog slechts vergroot.

Velen hopen bij de herbouw van hun huis op een schadevergoeding van de staat (er is nl. in 1842 een wet tot stand gekomen, die recht op vergoeding erkent voor oorlogsschade). In België wordt zeer sterk gevoeld, zegde de heer Van der Veen, dat er een zodanige plicht op de gemeenschap rust, en nooit had hij die opvatting horen bestrijden. Trouwens men voelt zich in België over het algemeen zeer solidair en dat had hem als een mooie trouwhartige uiting van het

volksgevoel steeds zeer getroffen. Van harte hoopt hij ook, dat de arme zwoegers, die in hun hutjes op de puinhopen van hun vroeger gelukkig tehuis wonen, niet teleurgesteld worden.

Nu voert deze mogelijkheid van een algemeen dragen der lasten bij velen, die dromen van een schitterend herstel van vroegere schoonheid en welvaart of van de bouw van nieuwe tuindorpen en voorsteden, allerlei nieuwe plannen voor de geest. Soms zouden ze al een geheel dorp willen herbouwen op een plaats, waar het geboomte schilderachtiger is, of zouden ze vijvers door de straten willen graven en een nieuwe kathedraal willen stichten, midden in de gemeenten.

Wordt nu het recht op schadevergoeding erkend, dan mag de betekenis daarvan toch nog niet worden overschat, want ten eerste zal er zeker heel wat tijd verlopen voor het geld kan worden uitbetaald en blijft het voorts de vraag of men alle schade zal kunnen vergoeden.

Het "Land- en Tuinbouwcomité", waarvan de heer Van der Veen de voorzitter is, ontving reeds in december 1914 machtiging tot het vaststellen der oorlogsschade. Wat de onroerende goederen betreft kunnen worden onderscheiden schade, toegebracht door de Belgische troepen ten behoeve der verdediging, schade, tijdens de gevechten ontstaan, en die, welke op last der Duitse bevelhebbers om strategische of andere redenen werd aangericht. De heer Van der Veen verklaart, dat het gezamenlijke bedrag der schade, dat nog niet vast te stellen is, tot een enorme hoogte zal stijgen.

De schade, die indirect geleden wordt, is echter niet minder groot en stijgt nog hoe langer men op deze schadevergoedingen moet wachten. Landbouw, handel en industrie, moeten, willen ze zich handhaven, terstond na het sluiten van de vrede kunnen aanvangen.

Gesukkel toch, in een industriële onderneming vooral, veroorzaakt veel geldverlies, en het klein bedrijf kan zeer zeker zulke onkosten niet dragen. Ook is het een gebiedende eis tot herstel van rustige maatschappelijke toestanden, de zogenaamde werkende stand weer geregeld aan arbeid te helpen.

Zal men er aldus in slagen de aangelegenheden van algemeen belang (als verkeers- en sanitaire kwesties en die de esthetische eisen betreffen) langs administratieve weg te regelen? Zullen overgangsbepalingen niet noodzakelijk blijken en zullen bv. voor arbeiderswoningen bij de fabrieken aanvankelijk niet loods en keten dienst moeten doen? Zal men niet enigszins de hand moeten lichten met bepalingen inzake veiligheid en grootte van fabriekslokalen, en met sanitaire voorschriften van allerlei aard, en slechts in toepassing moeten brengen hoognodige en op de toekomst berekende voorschriften? Zal de aangeboren kunstsmaak der Belgen onder alle moeilijkheden zich kunnen doen gelden en niet maar de eerste de beste bouwvorm zich van de situatie meester maken? Zullen historische en moderne richting elkaar blijven bestrijden? Er heerst in het Belgische volk een kunstzin, die de Vlaamse steden heeft gemaakt tot bedevaartplaatsen voor allen, die iets voor kunst voelen. Die kunstzin onderscheidde zich steeds door ongedwongenheid, goede smaak en warsheid van alle dogmatiek. Het is zeker te hopen, aldus de heer Van der Veen, dat de Belgische architecten zichzelf zullen blijven en zich niet teveel onder invloed van de vreemde zullen laten brengen. Hij is er daarbij van overtuigd, dat meer nog dan tevoren de nationale idee zich voortaan in het Belgische volksleven en de Belgische volkskunst zal doen gelden en de toekomst zal nog grootser zijn dan het verleden.

Een verenigde commissie, die in nauw verband staat met het "Nationaal Hulp- en Voedingsmiddelencomité", tracht leiding te geven. In die commissie zijn mannen samengebracht, die een

ernstige en degelijke arbeid waarborgen. Ook heeft men “Provinciale Studiecomités” (voor de herbouw van hoeven, landelijke woningen en dorpen) samengesteld. Het “Land- en Tuinbouwcomité” heeft daarvoor geen speciale commissie willen aanwijzen, omdat reeds een commissie voor verfraaiing van het landelijk schoon bestond. Deze commissie werkt nu als Provinciale Commissie.

Zo is een grondige en allesomvattende organisatie verkregen, zegde de heer Van der Veen, die krachtige invloed kan oefenen op het volksleven, vooral op het platteland; vertakkingen toch worden in alle gemeenten verkregen.

Zo wordt dus de bodem gelegd voor een nieuwe bloei. Het is een organisatie, meent de heer Van der Veen, die zeker België tot eer strekt. Straks zal nu de praktijk komen met zijn zorgen, bezwaren en moeilijkheden, o.a. van economische aard. Ook de laatste worden onderzocht, en de heer Van der Veen deelde mede, dat hij bezig is een project te ontwerpen, dat veerkracht zal kunnen schenken aan het economisch leven reeds op de dag, dat de vrede gesloten wordt. Betreffende dit plan, waarvoor belangstelling en steun van het Nederlandse publiek zal worden ingeroepen, zullen later nadere mededelingen worden gedaan.

België heeft echter vooral zakelijke steun nodig op zuiver zakelijke financiële grondslag.

Uit België.

Brood.

Onze correspondent schrijft uit Brussel:

Nu een verordening de broodprijs in het generaal-gouvernement is komen regelen en daardoor een gehele reeks reglementen als het

ware de kroon wordt opgezet, zal het wellicht niet zonder belang zijn de gang van zaken in deze eens in herinnering te brengen.

Op 30 juni jl. werd een besluit bekend gemaakt, waarvan de aanhef aldus luidde: "Ik heb, zegde baron von Bissing daarin, er toe besloten de graanoogst en de andere onder n°. 1 opgesomde akkervoortbrengselen van dit jaar voor het uitsluitend gebruik der burgerbevolking in het gebied van het generaal-gouvernement te bestemmen. Te dien einde verorden ik vooreerst beslag te leggen op de hierin aangeduide oorlogsvoorraden aan de hand der volgende bepalingen. Door deze inbeslagneming moet het opjagen van de prijzen belet worden, waardoor de prijs van het brood zou stijgen. Terzelfder tijd maakt het beslag een billijke en alle behoeften van het land tegemoet komende verdeling van de graanoogst en het meel mogelijk. Ik verwacht stellig, dat de Belgische bevolking, inzonderheid de landbouwende ondernemers, met het oog op de uitsluitend voor de welvaart van het land genomen maatregelen, bij de uitvoering ervan bereidwillig zal meehelpen." Artikel 1, waar het eigenlijk op aankomt, luidt aldus: Al het in België binnen het gebied van het generaal-gouvernement aangebouwde graan, zoals rogge, tarwe, spelt, evenals gerst (voeder- en brouwgerst) wordt, zowel zuiver als met andere graansoorten vermengd, zodra gepikt (gemaaid), ten gunste der burgerbevolking binnen het gebied van het generaal-gouvernement hierbij in beslag genomen. De inbeslagneming strekt zich uit tot halm en tot uit het graan gewonnen meel. Na het dorsen wordt het stro teruggegeven.

Bij verordening van 23 juli werd art. 6 van voornoemd besluit, dat luidde: "Het in beslag genomen graan zal tegen gereed geld bij de overneming door een door mij te benoemen oogstcommissie aangekocht en voor de bevolking binnen het gebied van het generaal-gouvernement ter beschikking gehouden worden", gewijzigd. Bepaald werd nu: art. 1. Ik verleen het "Nationale hulp- en

voedingscomité" het uitsluitend recht tot aankoop van de in beslag genomen voorraden en voorkomende overschotten aan koren tegen gerede betaling, volgens een eenheidsprijs, die ik zal vaststellen; en art. 5. De Zentral-Ernte-Kommission (de centrale oogstcommissie, die bij dit besluit werd ingesteld) heeft te bepalen, welke hoeveelheden telkens van de inbeslagneming vrijgelaten en aan de bevolking mogen worden gelaten. Zij bewaakt de broodverzorging der Belgische bevolking en moet inzonderheid er voor zorgen, dat van de volledige Belgische korenoogst 1915 na aftrek van het vereiste zaadgoed niet meer dan 1/12 maandelijks verbruikt wordt. Zij moet mij bovendien voorstellen doen over de eenheidsvoet voor het verbruik per hoofd der bevolking, over de inkooprijzen van het gedorst koren, over het vermalen en de hoogste prijzen voor de verkoop van gedorst koren, van meel, zemelen en brood.

Een besluit van 28 augustus kwam daarop de voorafgaande verordeningen ook van toepassing verklaren op het koren en meel uit de voorgaande oogstjaren.

Ter aanvulling van dit alles zijn nu twee van 24 september gedagtekende besluiten de prijzen voor het generaal-gouvernement en voor Brussel en omstreken komen vaststellen. Op voorstel der Zentral Ernte Kommission bepaalt de gouverneur-generaal de maximumprijzen voor geheel België voorlopig als volgt:

- Tarwe uit pakuis of molen, 38,90 F per 100 kg.
- Rogge uit pakhuis of molen, 25,50 F per 100 kg.
- Zemelen uit de molen geleverd, 22 F per 100 kg.
- Meel aan bakkers of gebruikers geleverd, 46 F per 100 kg.
- Brood aan verbruikers geleverd, 0,42 F per kg.

Voor Brussel en omstreken zijn deze prijzen dezelfde, behalve voor meel, dat 53,25 F per 100 kg kost, en brood, dat wij, evenals

voorheen, met 0,48 F de kg zullen hebben te betalen. Alle prijzen gaan op 1 oktober in.

Evenwel blijft het nationale comité de bij bijzondere verordening van 10 augustus voor hem vastgestelde prijzen betalen, welke zijn, per 100 kg: voor tarwe 27,50 F, voor spelt 21,50 F, voor rogge 23,50 F, voor masteluin 25,50 F.

Intussen wordt aan de onder de centrale commissie werkende provinciale oogstcommissies bevoegdheid gelaten om, in overleg met de burgemeesters, in hun gemeenten lagere maximum broodprijzen te bepalen. Bovendien is nog in een nieuwe verordening voorgeschreven, dat de maalverhouding voor koren op 90 procent wordt vastgesteld en met 15 oktober op 75 procent, zodat dan op 100 delen koren niet meer dan 75 delen meel mogen gewonnen worden.

Het is nu maar te hopen, dat deze ganse wetgevende arbeid gedurende de komende maanden zijn zegenrijke gevolgen zal laten gevoelen.

Opnieuw. Wederopbouw (KVdW).

Brussel, 30 september.

Er zijn, volgens Duitse cijfers die zeer zeker niet overdrijven, in België niet minder dan zesentwintigduizend huizen onder de oorlog "zerstört oder beschädigt", als men er wel te verstaan het tegenwoordig oorlogsgebied (alles dus wat ten westen van Gent ligt) buiten laat, waarvan men zich de verwoesting heel goed kan voorstellen. Uitgedrukt in procenten, hebben in de provincies Namen en Antwerpen vier tot vijf huizen op honderd geleden; in andere provincies daalt het cijfer tot vier procent, elders gaat het van een half tot één en driekwart procent Aldus voorgesteld, schijnt dat nog

zo heel veel niet te zijn. In werkelijkheid is het echter ontzettend, omdat het betekent, niet dat men om de honderd huizen er één tot vier of vijf vernield heeft, maar dat ganse stadswijken, ja, zo goed als gehele steden (Dendermonde bv.) er door plat werden gelegd. Het is het heropbouwen van voornamelijk deze wijken en stadsdelen, die aan het vaderland nieuw aanschijn moeten geven. Dezen, die met nieuwsgierigheid naar de nieuwe aanblik der steden en dorpen uitzien, hebben van nu af aan stof genoeg tot het zich vormen van een denkbeeld hieromtrent. Al vrees ik dat dit denkbeeld vooralsnog vaag zal blijven, in zijn delen wel enigszins tegenstrijdig. Feitelijk hebben alleen degenen, die rechtstreeks in de wederopbouw betrokken zijn - meer bepaald de Belgische regering en het Duitse generaal-gouvernement - misschien een juist inzicht in de gedaante van het België der toekomst. Ik zeg: misschien; want ge zult straks zien, dat er van officiële Duitse zijde uiteenlopende meningen worden voorgestaan. En verder zijn daar natuurlijk tal van bouwmeesters, die, op grond van trouwens uitmuntende beginselen, een goed deel van hun wensen reeds voor werkelijkheid houden. De leek echter, de goede burger, die niet meer verlangt dan een gerieflijk huis in een prettig stadsdeel: die wemelt het vooralsnog voor de ogen, als hij zich in het beschouwen van het België van morgen komt te verdiepen.

En dat is nogal goed te begrijpen. Want, wendt hij zich om raad tot de Belgische regering - en hij doet het natuurlijk in de eerste plaats -, dan krijgt zijn nieuwsgierigheid wel gedeeltelijke bevrediging; deze bevrediging is echter meer van utilitaire dan van esthetische aard; daardoor zeer zeker niet gering te schatten, maar onvolledig toch, voor wie nu eenmaal weten wou hoe, bv. na de oorlog de Statiestraat van Leuven er uit gaat zien. Voor zover wij immers de inzichten van de Belgische regering hebben mogen vernemen, beweegt zij zich in de eerste plaats op het gebied der openbare wegenis enerzijds, op

dat van bouwrecht anderdeels. En dit is, het dient erkend, bij wederopbouw hoofdzaak. Niet alleen bestaat thans de gelegenheid de wederopbouw naar de eisen van hygiëne en verkeer in te richten: het komt er op aan, de openbare machten in deze te wapenen tegen alle willekeur. Het is heel mooi, de nieuwe rooiplannen, die vast ongewenste maar in deze per slot van rekening welkome gebeurtenissen hebben mogelijk gemaakt, te gemenen goede te ontwerpen; men moet echter tevens bij machte worden gesteld, ze uit te voeren tegen elke slechte wil in. Daarom dient, zo voor staat als voor provincie en gemeente, het principe aangenomen der onteigening te algemenen nutte van alle gronden, percelen en panden, die binnen de nieuwe rooilijnen mochten liggen. Daarom dient verder het controlerecht op het bouwen van elk huis afzonderlijk en van hele huizengroepen vergroot en eveneens als beginsel gesteld. Nog onlangs heeft de "Chambre syndicale des architectes de Belgique" zich tot de gemeenteraden gewend met het verzoek, geen toestemming tot bouwen te verlenen, dan wanneer de overlegde ontwerpen ondertekend zijn door een gepatenteerd bouwkundige. Die maatregel beantwoordt aan een noodzakelijkheid. Maar hij is onvoldoende, en dat schijnt de Belgische regering eveneens in te zien. Waar zij tevens haar gezag schijnt te willen doen gelden: inzake arbeiderswoningen. Hier was al heel wat voor gedaan: nieuwe stedenaanleg laat echter nog heel wat uitbreiding der heersende wetgeving toe.

Slechts in een enkel geval beweegt de Belgische regering (die trouwens niet dan na afloop van de oorlog wil optreden) zich meer bepaald op esthetisch gebied, en dan nog alleen zijdelings. Zij wil namelijk van geen puinhopen weten, die ze ongewenste herinneringen aan smartelijke gebeurtenissen acht te zijn, en vervangen zal door gedenkstenen op gepaste plaatsen waar de namen op vermeld staan van gesneuvelde soldaten en burgers, en

die de vernieling of verwoesting van gebouwen zullen vermelden. Ook General Gouverneur von Bissing wil van geen bouwvallen weten, en heeft, schijnt het, spoedige opruiming van puinhopen bevolen. Hij wacht het verloop der omstandigheden niet af: hij wil, of wenst althans, spoedige wederopbouw, en wel om vier redenen: 1° uit liefde voor de schoonheid; 2° om tegenstrevers te beletten, op daden van de zogenaamde Duitse barbaarsheid te wijzen; 3° om de werkloosheid te bekampen; 4° om de verdreven Belgen toe te laten naar huis terug te keren.

Ge ziet het: hier komt esthetiek in de allereerste plaats. En de leek, de eenvoudige burger van daareven, die wenst zich een concreet denkbeeld te vormen van onze steden, als wij weer in peis en vree zullen leven, - de leek zou daar profijt kunnen bij hebben, indien hij van meet af niet stoten ging op de tegenspraak, waar ik het hierboven over had. Uit mijn vorige brief over "Wederopbouw" weet ge, dat baron von Bissing zijn goedkeuring heeft gehecht aan de inzichten van Karl Rehorst, die ik erin aanhaalde. Anderdeels herinnert gij u, dat Wilhelm von Bode indertijd officieel gelast werd met het inventariseren van al wat beschadigd of vernield was. Nu zijn beide raadgevers het blijkbaar oneens, waar het heropbouw van vernielde stadswijken geldt.

Volgens von Bode, in het weekchrift Wieland (zie Tägliche Rundschau, Berlin 22-7-15), dient desgevallend het oude karakter der stad bij wederopbouw in het oog gehouden; terwijl Rehorst wel het "Charakter der örtliche Bauweise" behouden wil, maar overigens, en terecht, meent, dat elk nieuw gebouw een beeld van eigen tijd moet geven. Naar wiens zienswijze nu zal de leek zich schikken? Hij is, vergeet het niet ... een leek. En wat zal hij verder denken van Rehorst's voorstel, Belgische bouwkundigen in Duitsland te laten rondreizen om hun eens te tonen hoe men daar moderne steden bouwt! Hij zal terugdenken, de leek, aan het Duitse gebouw op de

wereldtentoonstelling te Brussel, in 1910, waar hij al een hele tijd voor nodig had om eraan te wennen; en hij zal verder terugdenken aan het Duitse gebouw op de wereldtentoonstelling te Gent, in 1913, waar hij nooit aan wennen kon, al werd hij honderd jaar ...

Dat voorstel van Rehorst is trouwens het gevolg van een dubbele vergissing: 1° hij heeft ongelijk te menen dat de architecten uit het land van Horta en Hankar niet op de hoogte zouden zijn van de moderne bouwkunst, inzonderheid deze van Duitsland (waarvan de Vlaming Henry Van de Velde als de voornaamste voorloper geldt); 2° het is verkeerd te menen, dat de Duitse bouwkunst, die dan toch ook voor een deel op plaatselijke tradities berust - niet alles immers komt er uit Ninive en Mycene - ooit op het Waalse, Brabantse, Vlaamse bouwkundige karakter kon worden aangepast. Hij schijnt niet te weten, dat wij hier in België de periode van het St. Lucas-archaïseren al lang en voorgoed achter de rug hebben, en, na een lastige en ontredderende periode van anarchie, die ons trouwens een meester als Horta openbaarde, een tijd schijnen in te willen gaan, waar de "örtliche Bauweise" een grondslag wordt van overigens zeer moderne bouwwerken. Op voorbeeld, meer van Hollanders, waar zij trouwens inniger mee verwant zijn, dan van Duitsers, die hun al te cerebraal rationeel voorkomen, geven onze jongere architecten zichzelf tot opdracht, de geest van streek en volk in de woning uit te beelden. Grote resultaten, ik bedoel: resultaten op grote schaal, hebben zij nog niet dan sporadisch mogen leveren. De wederopbouw van België, die werk zal geven ook aan andere handen dan deze van het Leopoldistische en van het archaïserende tijdvak, mogen bewijzen dat in Wallonië als in het Vlaamse deel van het land moderne bouwmeesters leven, die de aard begrijpen, en de eis van het vaderland.

Dinsdag 12 oktober 1915 – avondeditie

De Vlaamsche Stem schrijft:

Men ziet in België weer meer Belgisch zilvergeld: halve, hele, dubbele franken, vijf frankstukken.

En dit bewijst, dat de nood stijgt, hoe zonderling deze bewering ook schijnt. Het werk verslapt meer en meer. In veel plaatsen krimpt de ondersteuning in. Dus moet men het kleine spaarpotje, weggestoken in een oude kous, onder de pannen, onder een steen in de kelder, ergens in een verborgen kastje, het laatste appeltje voor de dorst, te voorschijn halen. En het zilvergeld – zilver had immers meer waarde dan bankpapier, naar de mening van het volk – voor de kwaadste tijd bijeengegaard, komt in omloop.

En als het uitgegeven is, Wat dan ?

Och, we zegden het reeds, met angst ziet men de winter tegemoet.

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Aan de jongste nummers van de (Belgische) Legerbode is het volgende ontleend:

Ontvingen het militair ereteken der 2^e klasse: de sergeant J. Gillis, infanterie; de soldaat R. Cnops, infanterie; de korporaal C. van Dooren, de soldaten F. Beeckman en J. Lamont; de soldaat Cotman, karabinier-wielrijder; de sergeant Friand, van de infanterie; de sergeant J. Tonneau, infanterie; de muzikant M. Vlaminck, infanterie; de korporaal A. Hauquier, infanterie; de sergeant-majoor V. De Meyere, de 1^e sergeant-majoor A. Lemeire, infanterie; de korporaal A. Bastien, infanterie; de soldaten J. Dierickx, infanterie; Broeders, artillerie; S. Vereecken, infanterie; Van Haverbeke, cavalerie; B.

Willems, cavalerie; Blanpain, cavalerie; de brigadier F. Renard, cavalerie; de kanonnier K. Hennebil, Franse artillerie; de soldaten A. Harvangt, artillerie; C. Hellebosch; genie; E. van Brusteghem, infanterie; R. de Beule, infanterie; de sergeant R. Goedvriendt, infanterie; de brankardier A. Lemaire, infanterie; de soldaten D. Close, infanterie; De Cocker, infanterie; A. Ameye, infanterie; de korporaal D. Malet, infanterie; de soldaten A. Schamps, infanterie; Devos, infanterie; E. Caplié en H. Mertens, artillerie; J. Springuel, artillerie; de brigadier J. Toor, artillerie; de soldaten L. Devillers, artillerie; A. Schillings, genie.

Benoemd tot ridders in de Leopoldsorde:

De onderluitenant der infanterie. L. Vermeire; de adjudant der infanterie L. van Eeckhout; de onderluitenant der genie A. Bagage; de korporaal der infanterie J. Vaillant; de hulponderluitenant der infanterie F. Delise; de onderluitenant der infanterie M. Henry; de kapitein-commandant der genie Maleve; de kapitein-commandant der genie Fayt; de tweede kapitein der genie W. Coppens; de luitenant der infanterie L. Campsin.

Benoemd tot ridders in de Kroonorde:

De soldaat der infanterie . Vanderniepen; de onderluitenant der infanterie Gilliaert; de onderluitenant der artillerie Beernaerts; de hulponderluitenant der infanterie L. Fosset; de 1^e sergeant der infanterie P. Roels; de hulponderluitenant der infanterie F. Freys; de soldaat der genie J. Debruyckere; de korporaal der infanterie R. Dengreux; de onderluitenant der genie M. Frere; de soldaat der infanterie L. Roly; de onderluitenant der artillerie H. van Sprang.

Ridders van de orde van Leopold II:

De soldaten der infanterie H. van Becelaere; W. Cappaen; de korporaal der infanterie Van Roye en de soldaten der infanterie Watte, Fr. Van Assche, G. Lievens, Fierens en Wilmart; de sergeant der infanterie Lewy; de sergeant der infanterie H. Druart; de soldaat der infanterie W. Trignon; de soldaat der genie J. Teerlynck; de soldaat der infanterie J. Gilson; de soldaat der infanterie E. Smets; de sergeant der genie A. Roels.

Het kruis van St.-Joris der 4^e klasse:

De soldaten der artillerie Lombaerts, Brusselaire, A. Deboeur en E. Piens.

De medaille van St.-Joris der 2^e klasse:

De korporaal der infanterie R. van der Elst en de soldaten der infanterie A. Tycke en G. Cambier.